

TARIM ÜRÜNLERİ MALİYET SİSTEMİ (TÜMSİS) YARDIMCI KILAVUZ

1. TANIM VE KAPSAM

Pazarlama Bilgi Sistemi (PBS) kapsamında yer alan Tarım Ürünleri Maliyet Sistemi (TÜMSİS) ilçe bazında, o ilçede üretimi yapılan **tüm ürünlere** ait (Aile içi tüketime yönelik üretim de dahildir.) maliyet hesap sistemidir. Veri girişi, o ilçede teknik personelin yakından takip ettiği kendi ilçesindeki üreticilere danışması yoluyla ve tarımsal faaliyetler hakkındaki bilgi ve tecrübesine dayalı olarak yapılacaktır.

Diğer hesaplama sistemlerinden farklı olarak, bir ürün için üreticilerin farklı yetiştiricilik uygulamalarının maliyete etkilerinin izlenebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla sistemde “**Derece No.**” uygulamasına yer verilmiş olup, bu sistemde yer alan diğer hususlar hakkında bilgiler aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2. TÜMSİS’E GİRİLECEK ANA VERİLERİN TANIMI

Derece No.: O yöredeki (ilçedeki) üreticilerin ilgili üründe, yetiştirme yöntem ve uygulamalarındaki genel alışkanlıklarının, maliyeti etkiledikleri ölçüde gruplandırılmasıdır.

Buna göre bir ürün için o yöredeki maliyeti en alt seviye tutan yöntem ve uygulamalara ait grup 1. derece, maliyeti yükselten uygulamalara ait gruplar ise maliyeti yükseltme etkilerine göre 2., 3. ve en fazla maliyete neden olan grup 5. derece olarak değerlendirilecektir. Ancak, bir ilçede grup sayısının 5 olma zorunluluğu yoktur ve derecelendirme **mutlaka 1. dereceden başlamalıdır**. Derece sayısı da ilçedeki genel duruma bağlıdır. Veri girişi yapan teknik personel yöredeki üretici uygulamalarına dair bilgi ve tecrübelerine dayanarak söz konusu derecelendirmeyi yapacaktır.

Bu durumda bir “**Ürün Adı, Kullanım Şekli ve Tarım Tipi**”nde birden fazla derecede birden fazla maliyet hesabı oluşacaktır. Örneğin bir ilçede Ekmeklik kullanım amaçlı üretilen Buğday için hem kuru hem sulu olarak yetiştiriciliği varsa, Kuru Koşullarda üretimi yapılan Buğday için birden fazla, Sulu Koşullarda üretimi yapılan buğday için birden fazla derecelendirilmiş maliyet hesapları oluşacaktır. Derece, aynı ürün için birden fazla maliyet

olduğunu ifade etmektedir. Konu ile ilgili detaylı anlatım kılavuzun sonunda yapılmıştır. Lütfen okuyunuz.

Üretim Maliyeti Bilgileri	
Adres İli	ADANA
Adres İlçe	ALADAĞ
Ürün Türü	BUĞDAY
Kullanım Şekli	EKMEKLİK
Tarım Tipi	SuluTarım
Derece No	1
Üretim Yılı	2014
Sonraki Adım	

Üretim Maliyeti Bilgileri	
Adres İli	ADANA
Adres İlçe	ALADAĞ
Ürün Türü	BUĞDAY
Kullanım Şekli	EKMEKLİK
Tarım Tipi	KuruTarım
Derece No	1
Üretim Yılı	2014
Sonraki Adım	

İletişime Geçilen Üreticiler:

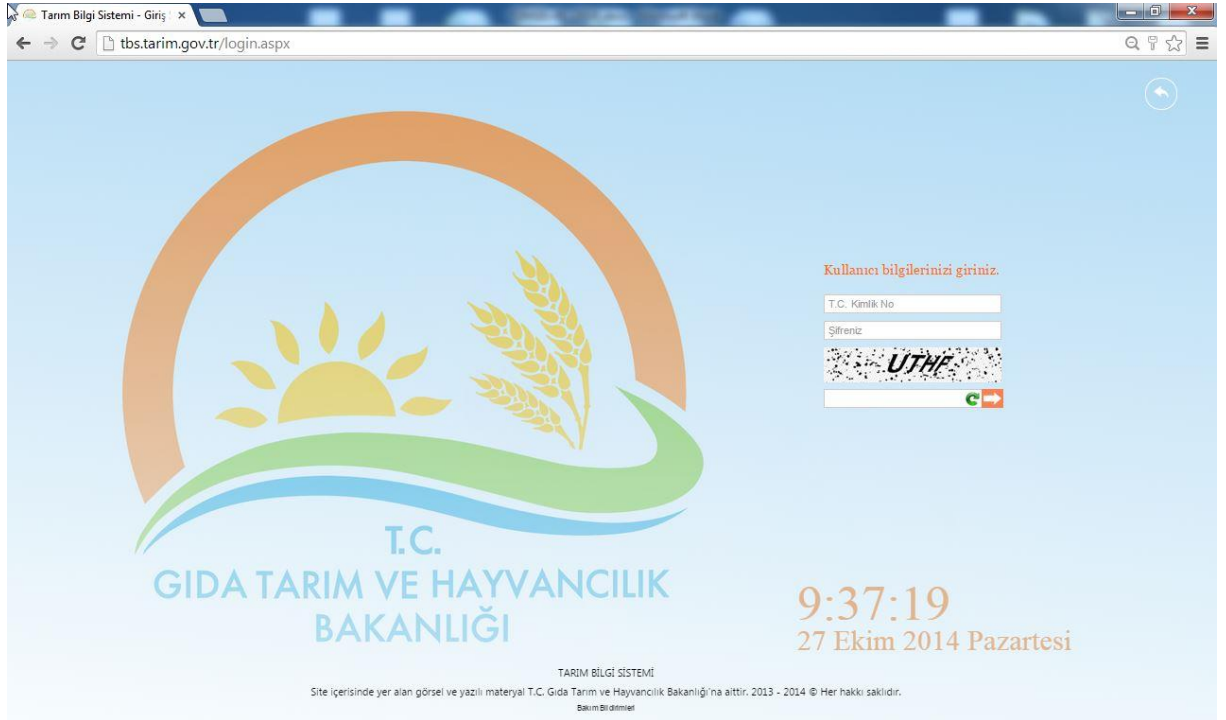
Sistem kapsamında anket uygulaması yer almamaktadır. Veriler, veri girişi yapan teknik personelin bilgi ve tecrübelerine dayanarak ilçeyi yansıtacak şekilde girilmelidir. Ancak, veri girişi yapan teknik personel, veri girişi sırasında birkaç üreticiye danışmak, bazı konuları sormak ihtiyacı duyabilecektir. Bunun için danıştığı üreticilerden en az üç üreticiye ilişkin, TC Kimlik numarası, telefon numarası gibi bilgileri sisteme girmesi gerekmektedir. Bu husus veri kontrolü ve yöre üretim tekniği hakkında gerektiğinde bilgi edinilmesi için önemlidir. Bu girişler yapılmadan **“Sonraki Adım”**a geçilememektedir. **Bu durum, girilen verilerin sadece bu üç üreticinin bilgilerinin ortalaması olduğu anlamına gelmez. Teknik personel, bilgi, deneyim ve yöre koşullarını düşünerek gerçek bir maliyeti sisteme girmeye çalışmalıdır.**

Veri girişi sürecinde, yarım kalmış veri girişine devam edilmesi veya tekrar açılarak düzeltmelerin yapılabilmesi için, arama yapıldığında ekrana gelen listeden ilgili ürünün yer aldığı satır batısındaki **“kalem”** işaretine tıklayarak tekrar veri girişi yapılan ekranı açar ve işleme kaldığı yerden devam edilebilir.

3. TÜMSİS VERİ GİRİŞ VE KONTROL SÜRECİ

3.1. Sisteme Giriş

Sisteme <http://tbs.tarim.gov.tr/login.aspx> adresinden kullanıcı adı ve şifre ile girişin ardından TÜMSİS logosuna tıklanması suretiyle giriş yapılabilir. (İnternet sağlayıcınızın google chrome olması gerekmektedir.)

3.2. Arama Seçenekleri ve Yeni Kayıt

TÜMSİS logosuna tıklandığında ilk gelen ekranda yer alan unsurlardır.

3.2.1. Arama Seçenekleri

Bu bölümde il sorumluları yetkili olduğu ilin tüm ilçelerini, ilçe sorumluları ise yetkili olduğu ilçeyi görebilmektedir. Veri arama işlemi spesifik bir ürün için yapılabilir gibi (Adana, Pozantı, Buğday, Ekmeklik, 1. Derece seçilip arama yapıldığında), tüm veri girişlerini görüntüleme de yapılabilir. (Adana, Pozantı seçilip arama yapıldığında)

Arama Seçenekleri

Adres İli	ADANA
Adres İlçe	POZANTI
Ürün Türü	BUĞDAY
Kullanım Şekli	EKMEKLİK
Derece No	1
Üretim Yılı	2013
Arama Arama Kriterlerini Hatırla	

Arama Seçenekleri

Adres İli	ADANA
Adres İlçe	POZANTI
Ürün Türü *	- Lütfen Ürün Seçiniz -
Kullanım Şekli	- Lütfen Kullanım Şekli Seçiniz -
Derece No	- Seçiniz
Üretim Yılı	- Seçiniz
Arama Arama Kriterlerini Hatırla	

3.2.2. Yeni Kayıt

Bu bölüm sisteme girişi yapılacak yeni veriler için kullanılmaktadır.

+ Yeni Kayıt Ekle

İl Adı	İlçe Adı	Üretim Yılı	Ürün İsmi	Kullanım Şekli	Tarım Tipi	Derece No
ADANA	POZANTI	2013	ARPA	muhtelif	KuruTarım	1
ADANA	POZANTI	2013	NOHUT	MUHTELİF	KuruTarım	1
ADANA	POZANTI	2013	BUĞDAY	EKMEKLİK	KuruTarım	1

3.2.2.1. Üretim Maliyeti Bilgileri

Bu bölümde girilecek ürün ile ilgili, **Ürün Türü, Kullanım Şekli, Tarım Tipi, Derece No, Üretim Yılı** bilgileri girilerek sonraki adıma geçilebilecektir.

Üretim Maliyeti Bilgileri

Adres İli	ADANA
Adres İlçe	ALADAĞ
Ürün Türü	- Lütfen Ürün Seçiniz -
Kullanım Şekli	
Tarım Tipi	Seçiniz
Derece No	1
Üretim Yılı	2014
Sonraki Adım	

3.2.2.2. İletişime Geçilen Üreticiler

Bu bölümde “Yeni Kayıt Ekle” butonu kullanılarak açılacak ekrana gerekli üretici bilgileri girilerek kayıt edilir. Bu işlem her bir üretici için tekrarlanmalıdır. Ayrıca en az üç üretici bilgisi girilerek sonraki adıma geçilebilecektir.

İletişime Geçilen Üreticiler

+ Yeni Kayıt Ekle

Yenile

Kişi Adı	Telefon	Ada No	Parsel Numarası	Alan

İlk Sayfa

1

Satır Sayısı: 15

0 item in 1 pages

Lütfen en az 3 adet üretici bilgisi giriniz!

Üretici Bilgisi

Gerçek Kişi TC Kimlik No

00000000000

Aradığınız Gerçek Kişi :

Kişi Ara

Tüzel Kişi Vergi No

Aradığınız Kurum :

Kurum Ara

Telefon

(000) 000 00 00

Ada

0

Parsel

0

Alan (da)

0,00

Kaydet

Vazgeç

İletişime Geçilen Üreticiler

+ Yeni Kayıt Ekle

Yenile

Kişi Adı	Telefon	Ada No	Parsel Numarası	Alan
	00000000000	0	0	0,000
	00000000000	0	0	0,000
	00000000000	0	0	0,000
	00000000000	0	0	0,000

İlk Sayfa

1

Satır Sayısı: 15

4 item in 1 pages

Lütfen en az 3 adet üretici bilgisi giriniz!

Sonraki Adım

3.2.2.3. Masraf Unsurları

Masraf unsurları satırları, genel uygulamaları yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Ancak, ilçede ilave bazı uygulamalar olabilir. Bunun için satırlara ait verilerin girilmesinden sonra “Kaydet” işleminin ardından tablonun altında yer alan “Eğer yukarıdaki maliyet unsurlarına ilave yapmak istiyorsanız lütfen buraya basınız.” kısmı tıklandığında yeni satır ilave edilerek veri girişi yapılabilir. Bu işlemten sonra tekrar “Kaydet” işlemi yapılmalıdır. Masraf unsurları satırına

verilerin nasıl girilmesi gerektiği ile ilgili detaylı bilgi kılavuzun “TÜMSİS Uygulama ve Örnekler” başlığı altında yer almaktadır. Lütfen inceleyiniz.

Masraf Unsurları (Aşağıdaki masraf unsurları 1 da üzerinden hesaplanarak sisteme girilecektir.)																					
ADANA İLİ ALADAĞ İlçesi SuluTarım koşullarda BUĞDAY üretim maliyeti (TL/kg) Derece No 1																					
				Kiralama ile Yapılan Üretim						Ekipman Sahibi Üreticinin Yaptığı Üretim											
				Kullanılan İşgücü ve Çekigücü								Kullanılan İşgücü ve Çekigücü									
				İşgücü				Çekigücü		Toplam		İşgücü				Çekigücü					
				Adet	Yevmiye	Saat	Tutar (TL)	Saat	Tutar (TL)	Tutar (TL)	Adet	Yevmiye	Saat	Tutar (TL)	Saat	Tutar (TL)					
S.N.	İşlem	Baş.Tar.	Bit.Tar.																		
1.TOPRAK HAZIRLIĞI																					
A01	Birinci Sürüm																				
A02	İkinci Sürüm																				
A03	Üçüncü Sürüm																				
A04	Dördüncü Sürüm																				
A05	Beşinci Sürüm																				
A06	Altıncı Sürüm																				
A07	Ekim / Dikim																				
A08	Ekim Çekigücü																				

3.2.2.4. Kaydet, Onaylama İşlemleri

Renklendirilmiş tablonun altında yer alan “Tarla Kirası, Üretim Miktarları, Satış Fiyatı” değerleri girilmelidir. Bu değerler girilmeden “Kaydet” işlemi yapılamaz. Bu değerler girilmeden kaydet işlemi yapılmak istenirse sistem veri girilmesi gereken başlıkların yanında “*” işareti ile uyarı verir.

IV. Döner Sermaye Faizi	Kiralama ile Yapılan Üretim	Ekipman Sahibi Üreticinin Yaptığı Üretim
A. DEĞİŞEN MASRAFLAR TOPLAMI		
a. Genel İdare Giderleri		
b. Tarla Kirası (*) (*)		
B. SABİT MASRAFLAR TOPLAMI		
C. ÜRETİM MASRAFLARI TOPLAMI		
Yan Ürün Üretim Miktarı (Kg/da)		
5-10 Yıllık Yan Ürün Üretim Miktarı Ortalaması (Kg/da)		
Yan Ürün Fiyatı (TL/kg)		
D. YAN ÜRÜN DEĞERİ (TL/da)		
BUĞDAY Üretim Miktarı (Kg/da) (*) (*)		
5-10 Yıllık BUĞDAY Üretim Miktarı Ortalaması (Kg/da) (*) (*)		
BUĞDAY Fiyatı (TL/kg) (*) (*)		
E. BUĞDAY ANA ÜRÜN DEĞERİ (TL/da)		
F. BUĞDAY ÜRETİM MALİYETİ (TL/kg)		
G. BUĞDAY NET GELİRİ (TL/da)		
H. 5-10 Yıllık Ortalama BUĞDAY NET GELİRİ Ortalaması (TL/da)		
Bilgi Notu		
Onay II Onay Genel Müdürlük Onay	Onay Bekliyor Onay Bekliyor Onay Bekliyor	
Kaydet	Onayla	Ana Ekranı Dön

Veri girişi sırasında verilerin herhangi bir nedenle kaybolma ihtimaline karşılık ara sıra **“Kaydet”** işlemi yapılmalıdır. Kaydet işleminden sonra tabloda düzeltme yapılabilir. Ancak, **“Onaylama”** işleminden sonra düzeltme yapılamaz.

3.2.2.5. Bilgi Notu ve Düzeltme İşlemleri

3.2.2.5.1. Bilgi Notu

Renklendirilmiş tablonun devamındaki kısımda yer alan **“Bilgi Notu”** seçeneği veri girişi ve kontrolü sırasında, ilave edilmek istenen bir husus ya da uyarı gibi durumlar için yer almaktadır. Veri girişi yapan personel buraya not girişi yaptığında, il sorumlusu görecek, il sorumlusu veri girişi kontrolünde gördüğü düzeltmeye ilişkin bazı hususları buraya yazarak iptal işlemi yaptığında ilçe bu notu görüp ona göre düzeltmesini yapabilecektir. Aynı durum İl sorumluları ile Genel Müdürlük TÜMSİS sorumluları arasında da geçerlidir.

Bilgi Notu			
------------	--	--	--

3.2.2.5.2. Düzeltme işlemleri

İlçe Müdürlüğünde veri girişi sırasında verilerin kaybolmaması, kapatılıp tekrar açıldığında veri girişine devam edilebilmesi ve düzeltme yapılabilmesi için **“Kaydet”** seçeneği kullanılır. Veri girişi tamamlandığına kanaat getirildiğinde ise **“Onaylama”** yapılır. Onaylama işleminden sonra düzeltme yapılamaz.

Onaylanmış veri girişini İl Sorumlusu kontrol eder. Düzeltme veya değiştirmeye ilişkin bir husus görmez ise “İl Müdürlüğü Onayı”na tıklayarak veri girişini onaylar.

Bu durumda Genel Müdürlük TÜMSİS sorumlusu veri girişini inceler, **“Genel Müdürlük Onayı”** ile onaylar veya **“Bilgi Notu”** bölümüne gerek gördüğü bilgileri almak, gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlamak için not yazar ve **“Genel Müdürlük İptal”** seçeneği ile İlçe Müdürlüğündeki Veri Giriş Sorumlusunun düzeltme işlemine açar. Veri Giriş Sorumlusu gerekli düzeltmeyi

yapar ve “**Kaydet, Onayla**” butonları kullanılarak aynı aşamalar ile işleme devam edilir ve **Genel Müdürlük Onayı** verilene kadar bu işlem tekrarlanabilir.

Ya da; **Onaylanmış veri girişini İl sorumlusu kontrol eder. Düzeltme veya değiştirmeye ilişkin bir husus görür ise “Bilgi Notu” bölümüne gerek gördüğü bilgileri almak veya gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlamak için not yazar ve “İl Müdürlüğü İptal” butonuna tıklayarak İlçe Müdürlüğündeki veri giriş sorumlusuna düzeltme işlemi için formu düzeltmeye açmış olur.**

Bu durumda da İlçe Müdürlüğündeki Veri Giriş sorumlusu gerekli düzeltmeleri yaparak yine aynı aşamalar ile işleme devam edilir. Düzeltmelere ilişkin hususlar “**Bilgi Notu**” seçeneğine açıklama girilmesi yolu ile paylaşılabilir.

3.2.2.6. Masraf Unsurları Bilgisi

Tabloda satır başlarında yer alan satır adları (**A07** gibi) üzerine fare ile gelindiğinde (tıklama işlemi yapılmadan) satırdaki verilerin girişi hakkında bilgi metni açılmaktadır.

I.TOPRAK HAZIRLIĞI									
A01	Birinci Sürüm								
A02	Sürüm								
A03	Beşinci Sürüm								

4. TÜMSİS UYGULAMA VE ÖRNEKLER

1. Veriler, Birim arazide (1 dekar= 1.000 m²) yetiştirilen ürünlerin masrafları olarak sisteme iki farklı biçimde girilecektir. Bunlar; Üreticinin üretimi yapmak için kullandığı ekipmanların hepsini kira ve üreticinin üretimi yaparken kullandığı ekipmanların hepsinin kendisinin olması durumlarına göre veri girişi yapılacaktır. Yapılan işlemlerin hepsi ilçe genelini yansıtmalıdır. Eğer ilçede aynı koşullarda yetiştirilen ürün ağırlıklı olarak farklı teknik işlemlerle yetiştiriliyorsa derece işlemine başvurma yolu ile birden fazla derece oluşturulmalıdır, aksi durumda girilen ürünlerin hepsi 1. Derece olmalıdır. Yapılan her işlem için “**Kiralama ile yapılan üretim**” ve “**Ekipman Sahibi Üreticinin Yaptığı Üretim**” bölümleri doldurulmalıdır. Doldurulan formda herhangi bir masraf satırı için yapılan işlem var ise doldurulacak, yok ise (0 (sıfır) da dahil olmak üzere) hiçbir rakam girilmeyecektir.

2. İşlemlerin başlangıç ve bitiş tarihleri, bir işlemin bir çiftçi tarafından başlanıp bitirildiği tarih olmayıp, o ilçede genellikle çiftçilerin o işleme başladığı ve bitirdiği tarihtir. Diğer bir ifade ile o ilçede o işleme başlanan ilk tarih ve o işlemin gerçekleştirildiği en son tarihtir. Örneğin, Buğday için üst gübreleme tarihi, yöre ya da bölgede üreticilerin genel olarak hangi tarihler arasında bu işlemin uygulandığını yansıtmalıdır.

II. BAKIM																			
B01	Gübreleme	5.2.2013		15.2.2013		2,00	75,00	0,20	1,50	0,10	13,50	15,00	1,00	75,00	0,10	0,75	0,10	4,00	Fırtır
B02	Gübreleme 2 (Varza)	15.3.2013		30.3.2013															Fırtır

3. İşlemlerin başlangıç ve bitiş tarihi girildikten sonra var ise kullanılan materyal kısmı doldurulacaktır, bölüm her iki üretim tipinde kullanılan materyalleri temsil etmektedir. Materyal kısmı doldurulurken, örneğin birden fazla ilaçlama yapılıyorsa ilaç miktarının toplamı ile bu miktara karşılık yapılan toplam masraf sisteme girilecektir. Aynı uygulama gübre ve diğer materyal masrafları için de geçerli olmaktadır.

Kimyasa	15,00	Kg	18,00
Kimyasa	20,00	Kg	25,00

4. Herhangi bir işlemin, çekigücü saati doldurulmuş ise işgücü adet ve yevmiye kısmı boş kalmaz, bu her iki üretim maliyet masrafları sütunu için geçerlidir. Örneğin, ekipman sahibi üretici biçerdöverle hasadını yaptığı buğday için dekara 15 TL yakıt tüketimi ile hasadı tamamladığını düşünerek sadece dekara biçer döver çekigücü tutarının yazılması hatalı olur. Biçerdöver çalışma saati ve tutarının yanında bu işlem için kaç kişinin çalıştığı ve yöredeki işlem için verilen ortalama yevmiye tutarı da işgücü bölümüne işleyerek iş gücü saat ve tutarı sisteme hesaplatılmalıdır. Diğer bir durum ise kiralama ile üretim yapan üretici biçerdöver ile hasadını yaptırdığı buğday için dekara 80 TL kira bedeli ödediğini düşünerek sadece çalışma saatini ve toplam tutarı yazılması hatalı olur. Biçerdöver çalışmasının ve toplam tutarının yanında bu işlem için kaç kişinin çalıştığını ve yöredeki işlem için verilen ortalama yevmiye tutarını işgücü bölümüne işleyerek iş gücü saat ve tutarı hesaplatılmalıdır.

III.HASAT-HARMAN															
COL	Hasat	15.6.2013		5.7.2013					0,10	80,00	80,00				
COL	Harman													0,10	25,00

Yanlış

III.HASAT-HARMAN															
COL	Hasat	15.6.2013		5.7.2013		1,00	75,00	0,10	0,75	0,10	79,25	80,00	1,00	75,00	0,10
COL	Harman													0,75	0,10

Doğru

Bir masraf unsurunda işgücü saati ile çekigücü çalışma saati birbirinden farklı olabilir. Bunun nedeni kullanılan ekipmanın tek, ancak çalışan işgücünün birden fazla olmasıdır. Örneğin; 3'lü pullukla araziye süren bir üretici tek bir ekipmana ihtiyaç duyarken, işgücü olarak yanında yardımcı birini de çalıştırma yoluna gidebilecektir. Bu durumlarda İş gücü adet bölümüne kendisi ile birlikte kaç kişi çalıştı ise adet olarak girilmelidir.

Kullanılan ekipmanı (makinayı) kiralyor ise **“Kiralama ile Yapılan Üretim”** bölümünde toplam tutar kısmına kira bedelini bunun yanında o masraf unsuru için arazide çalışan kişi adeti, yöredeki bir işçi yevmiye ücretini ve çekigücü çalışmasının yazılması yeterli olacak ve bu bilgilerin girilmesi ile işgücü saat, işgücü tutar ve çekigücü tutarı otomatik hesaplanarak forma işlenecektir.

Eğer, araziye işleyen, kullanılan ekipmanı kiralamıyorsa (kendininse) ve sadece kendi çalışıyorsa işgücü adetine 1 (bir), İşgücü yevmiye bölümüne yöredeki bir işçi yevmiye ücretini (Kendi/Aile bireyleri çalışsa bile her bir çalışan için yevmiye girilmelidir.) ve çekigücü çalışmasını yazması ile işgücü saat ve işgücü tutarı otomatik olarak hesaplanarak gerekli alanlar dolacaktır. Çekigücü tutarına, üreticinin kullandığı ekipmanın yakıt tüketimi TL cinsinden sisteme girecektir.

Ürün yetiştiriciliği bakımından kullanılabilecek ekipmanlar seçenekli listelerde sunulmuştur. Ancak listede yer almayan bir ekipmanla üretici araziye işliyorsaa “**diğer**” seçeneğini seçebilir ya da sisteme eklenmesini istiyorsa “Genel Müdürlük TÜMSİS Sorumlusu”ndan telefon ile talep ederek eklenmesini sağlayabilir. Ayrıca seçilen her bir diğer seçeneği için “**Bilgi Notu**” kısmına açıklama girilmelidir.

5. Elle yapılan üretim işlemlerinde çekigücü boş kalmalıdır, herhangi bir rakam (0 (sıfır) da dahil) girilmeyecektir. Ancak, sistem otomatik olarak hesaplama yaptığından; işgücü adet, yevmiye tutarı ve silinmek üzere çekigücü saati girilerek otomatik olarak hesaplatılabilir, bu da kullanıcıya işgücü saat ve tutarı hesaplamada kolaylık sağlayacaktır.

DİKKAT, elle yapılan işlemlerde otomatik hesaplama kullanılmak isteniyorsa girilen çekigücü saati hesaplatma işlemi yapıldıktan sonra mutlaka silinmelidir.

6. Yapılan üretim işlemlerinden bazılarında (Sulama, Çapalama gibi) işgücü saati çekigücü saatinden fazla olabilir. Örneğin; sulama işlemi için çalışan motopomp ya da dinamo çekigücü, işgücü saatinden fazla olabilir bu durumda sistemin yaptığı hesaplama işleminden sonra kutucukların içindeki bilgiler elle (manüel olarak) değiştirilebilir.

7. Unutulmaması gereken husus yapılan masrafların sadece ürüne ve birim alana düşen miktarının sisteme girilmesidir. Örneğin; İp kullanımının olması durumunda üretici ipi top olarak alacaktır. Ancak ürün için kullanacağı miktar 1 Metre gibi küçük bir miktar ise 1 Metrelik kısmına ne kadar ücret ödeyecekse bu hesaplanarak sisteme girilmelidir.

8. Sistemde Gübreleme2, Gübreleme3, İlaçlama2, Çuvallama2, Çuvallama3, Ambalajlama2 gibi alanlar bulunmaktadır. Bu alanlar, örneğin; gübrelemede kimyasal gübre dışında kullanılan sıvı ya da hayvan gübresi var ise bunların miktar olarak ayırımının yapılması açısındandır. Üretici, gübre uygulamasında birden fazla gübre kullanmış ise gübreleme işgücü ve çekigücü masrafları tek olarak sisteme girilecek, ancak kullandığı gübre miktarlarında ayrıma gidilerek (kimyasal, hayvansal ya da sıvı gübre olarak) miktar ve tutarları ayrı ayrı yazılacaktır. Yani gübre uygulamaları esnasında 3 farklı gübre kullandıysa, harcanacak işgücü ve çekigücü masrafı tek, materyal olarak 3 ayrı miktar ve tutar sisteme girilmiş olacaktır. Örnek aşağıda verilmiştir;

Üretici, 12 Mart'ta 25 kg AN %26 ve 350 kg hayvan gübresi 1 da'lık araziye 1 saatte (yevmiye 50 TL/gün olarak alınmış günde 10 saat çalıştığı varsayılmıştır) ve saatte 3 TL'lik yakıt harcayarak uygulamış, sadece gübre dağıtma makinası ve kendisi çalışmıştır. AN % 26'nın fiyatı 1,55 TL/kg ve hayvan gübresinin fiyatı ise 0,10 TL/kg'dır. Bu durumda sisteme hangi veriler girilecektir?

1,00	50,00	1,00	5,00	1,00	3,00	Gübre D	Kimyasa	25,00	Kg	38,75
						Gübre D	Hayvan	350,00	Kg	35,00
						Düzen	Çalışma		Kg	

9. Birden fazla gübreleme uygulaması olması durumunda, işgücü ve çekigücü masrafları toplam olarak sisteme girilecek, kullanılan gübre miktar ve tutarları, her çeşit için ayrı ayrı toplanarak sisteme giriş yapılacaktır. (örneğin bir üretici domates için bakım aşamasında 3 farklı zamanda gübreleme yapmış ise toplam işgücü ve çekigücü saati hesaplanarak sisteme girilecektir). Örnek aşağıda verilmiştir;

Ekipman Sahibi Üretici, 12 Mart'ta 15 kg Üre ve 20 kg TSP ile 1 kg sıvı gübreyi, 1 da'lık araziye yanında yardımcı biri varken (yevmiye 50 TL/gün olarak alınmış günde 10 saat çalıştığı varsayılmıştır), 1 saat çalışarak ve saatte 3,50 TL yakıt harcayarak uygulamıştır. Üretici, 25 Nisan'da 12 kg AN %26 ve 500 kg hayvan gübresini 1 da'lık araziye sadece kendisi çalışarak 1 saatte (yevmiye 50 TL/gün olarak alınmış günde 10 saat çalıştığı varsayılmıştır) ve saatte 3 TL'lik yakıt harcayarak uygulamıştır. Üre'nin fiyatı 1,75 TL/kg, TSP'nin fiyatı 1,80 TL/kg, sıvı gübrenin fiyatı 16 TL/kg, AN % 26'nın fiyatı 1,55 TL/kg ve hayvan gübresinin fiyatı ise 0,10 TL/kg'dır. Bu durumda sisteme hangi veriler girilecektir? (gübrelemeler gübre dağıtma makinası ile yapılmıştır.)

Gübrelemelerin İşgücü ve çekigücü saat ve tutar hesabı:

İşgücü Adet= ((2 işçi (kendisi + yardımcısı)(Birinci Gübreleme)) + (1 işçi (kendisi)(İkinci Gübreleme)))/(İşlem Sayısı)= **1,5 Adet**

İşgücü Yevmiyesi=**50TL/gün**

İşgücü Saati= **Sistem Otomatik Olarak Hesaplanacaktır.**

İşgücü Tutarı= **Sistem Otomatik Olarak Hesaplanacaktır.**

Çekigücü çalışma saati = (1 saat (birinci gübreleme) + (1 saat (ikinci gübreleme))) = **2 saat/da**

Çekigücü tutarı= (birinci gübreleme x 3,5 TL/da + ikinci gübreleme x 3,00 TL/da) = 6,50 TL/da

Gübre miktar ve tutarının hesabı:

Kimyasal Gübre miktarı =15 kg Üre + 20 kg TSP + 12 kg AN % 26 = 47 kg/da

Sıvı gübre miktarı = 1kg/da

Hayvan gübresi miktarı= 500 kg/da

Kimyasal gübre tutarı = (15 kg Üre x 1,75 TL/kg + 20 kg TSP x 1,80 TL/kg + 12 kg AN % 26x 1,55 TL/kg) = 80,85 TL/da

Sıvı gübre tutarı = 1 kg sıvı gübre x 16 TL/kg = 16 TL/da

Hayvan gübresi tutarı = 500 kg/da x 0,10 TL/kg = 50 TL/da

1,50	50,00	3,00	15,00	2,00	6,50	Gübre D	Hayvan	500,00	Kg	50,00
						Gübre D	Kimyasa	47,00	Kg	80,85
						Gübre D	Sıvı Güb	1,00	Kg	16,00

Önemli Not ve bilgilendirme: Yukarıdaki örnekte iki farklı tarihte de kimyasal gübreleme yapıldığı görülmektedir. Bu uygulama adedi 2'den fazla ise sistem için önemli olan gübreleme uygulamalarının başlangıç ve son uygulama tarihi olduğundan, aradaki tarihlerde yapılan gübrelemenin zamanı dikkate alınmayacaktır. Yani, 3 gübreleme varsa, 1. ve 3. gübreleme tarihleri girilecek, 2. gübrelemenin tarihi sistemde yer almayacaktır. Bu tanım 2. gübrelemenin işgücü, çekigücü, gübrelemenin miktar ve tutarlarının dikkate alınmayacağı anlamına gelmez. Bu durumda her gübrelemenin işgücü, çekigücü, gübrelemenin miktar ve tutar hesaplamaları yapılarak sisteme dahil edilecek, sadece ilk ve son uygulama tarihleri sisteme girilmiş olacaktır.

10. Gübreleme için geçerli olan uygulama ve örnekler, ilaçlama ve benzer uygulamaların sisteme girişi açısından da geçerlidir.

11. Sulama, Gübreleme, İlaçlama gibi birden fazla uygulanan ve işgücü talebi yüksek olan işlemlerde ise veri girişinde dikkatli olunmalıdır. Örnekler aşağıda verilmiştir;

Ekipman Sahibi Üreticinin Yaptığı Üretim,

1. Sulama uygulamasını 05 Mayıs'ta kendisi de dahil 5 kişi ile 10 da'lık arazide 12 saat çalışarak ve 80 TL'lik yakıt tüketerek yapmıştır.
2. Sulama uygulamasını 20 Mayıs'ta kendisi de dahil 5 kişi ile 10 da'lık arazide 10 saat çalışarak ve 70 TL'lik yakıt tüketerek yapmıştır.
3. Sulama uygulamasını 05 Haziran'da kendisi de dahil 5 kişi ile 10 da'lık arazide 7 saat çalışarak ve 60 TL'lik yakıt tüketerek yapmıştır.
4. Sulama uygulamasını 25 Haziran'da kendisi de dahil 5 kişi ile 10 da'lık arazide 5 saat çalışarak ve 55 TL'lik yakıt tüketerek yapmıştır.

Bu durumda sisteme hangi veriler girilecektir? (sulama işlemleri motopomp ile yapılmıştır ve su ücreti ödenmemiştir.) (sulama yevmiyesi 70 TL/gün ve günlük çalışma saati 10 saat olarak alınmıştır.)

Sulama işlemlerinin İşgücü ve çekigücü saat ve tutar hesabı:

İşgücü Adet = ((5 kişi (Birinci Sulama)) + (5 kişi (İkinci Sulama)) + (5 kişi (Üçüncü Sulama)) + (5 kişi (Dördüncü Sulama))) / (İşlem Sayısı) = 5 Adet/gün

Sulama Yevmiyesi = 70 TL/gün

Çekigücü çalışma saati = (12 saat (birinci sulama)) + (10 saat (ikinci sulama)) + (7 saat (üçüncü sulama)) + (5 saat (dördüncü sulama))

= 34 saat/ 10 da = 3,40 saat/da

Çekigücü tutarı= (80 TL (birinci sulama)) + (70 TL (ikinci sulama)) + (60 TL (üçüncü sulama)) + (55 TL (dördüncü sulama))

= 265,00 TL/ 10 da = 26,50 TL/da

5,00	70,00	17,00	119,00	3,40	26,50	Motopo	- Seçiniz		Kg	
------	-------	-------	--------	------	-------	--------	-----------	--	----	--

Kiralama yolu ile üretim yapan üretici,

1. Sulama uygulamasını 05 Mayıs'ta toplam 1500 TL vererek 5 kişi ile 10 da'lık arazide 14 saatte sulama işlemini yaptırmıştır.
2. Sulama uygulamasını 20 Mayıs'ta toplam 1300 TL vererek 5 kişi ile 10 da'lık arazide 12 saatte sulama işlemini yaptırmıştır.
3. Sulama uygulamasını 05 Haziran'da toplam 1100 TL vererek 5 kişi ile 10 da'lık arazide 10 saatte sulama işlemini yaptırmıştır.

4. Sulama uygulamasını 25 Haziran'da toplam 1000 TL vererek 5 kişi ile 10 da'lık arazide 8 saatte sulama işlemini yaptırmıştır.

Bu durumda sisteme hangi veriler girilecektir? (sulama işlemleri motopomp ile yapılmıştır ve su ücreti ödenmemiştir.) (sulama yevmiyesi 700 TL/gün ve günlük çalışma saati 10 saat olarak alınmıştır.)

Sulama işlemlerinin İşgücü ve çekigücü saat ve tutar hesabı;

İşgücü Adet = ((5 kişi (Birinci Sulama) + (5 kişi (İkinci Sulama) +(5 kişi (Üçüncü Sulama) + (5 kişi (Dördüncü Sulama)) / (İşlem Sayısı) = **5 Adet/gün**

Sulama Yevmiyesi = **70 TL/gün**

Çekigücü çalışma saati = (14 saat (birinci sulama)) +(12 saat (ikinci sulama)) + (10 saat (üçüncü sulama)) + (8 saat (dördüncü sulama))

= 38 saat/ 10 da = **3,80 saat/da**

Toplam Tutar = (1500 TL (birinci sulama)) +(1300 TL (ikinci sulama)) + (1100 TL (üçüncü sulama)) + (1000 TL (dördüncü sulama))

= 490,00 TL/ 10 da = **490,00 TL/da**

B07	Sulama	05.05.2014	25.06.2014	5,00	70,00	19,00	133,00	3,80	357,00	490,00
-----	--------	------------	------------	------	-------	-------	--------	------	--------	--------

İşlem ekipman kullanılmadan yapılıyorsa izlenecek yol:

Örneğin;

Ekipman Sahibi Üreticinin Yaptığı Üretim,

1. İlaçlama uygulamasını 10 Mayıs'ta kendisi dahil 3 kişi ile 10 da'lık arazide 10 saat çalışarak sırt pompası ile yapmıştır
2. İlaçlama uygulamasını 25 Mayıs'ta kendisi dahil 3 kişi ile 10 da'lık arazide 8 saat çalışarak sırt pompası ile yapmıştır.
3. İlaçlama uygulamasını 10 Haziran'da kendisi dahil 3 kişi ile 10 da'lık arazide 7 saat çalışarak sırt pompası ile yapmıştır.

Bu durumda sisteme hangi veriler girilecek? (İlaçlama işlemi için toplam 150 TL'lik aynı ilaç kullanılmıştır ve yörede ilaçlama için yevmiye 50 TL/gün'dür.)

İlaçlama işlemlerinin İşgücü Saat ve Tutar hesabı;

İşgücü Adet = ((3 kişi (Birinci İlaçlama) + (3 kişi (İkinci İlaçlama) + (3 kişi (Üçüncü İlaçlama)) / (İşlem Sayısı) = 3 Adet/gün

İlaçlama yevmiyesi = 50 TL/gün

İşgücü çalışma saati = (10 saat (birinci İlaçlama)) + (8 saat (ikinci ilaçlama)) + (7 saat (üçüncü İlaçlama)) / (işlem Sayısı) X (İşgücü Adedi)

=25 saat /10 da X 3 (İşgücü Adedi)= 7,5 saat/da

İşgücü Tutarı = 50 (Yevmiye) / 10 (Çalışma Saati) X 7,5 (İşgücü Çalışma Saati)

= 37,5 TL

3,00	50,00	7,50	37,50			İlaçlama ▾
------	-------	------	-------	--	--	------------

Kullanıcı için hesaplamalarda kolaylık sağlaması adına;

İşgücü süresi ve İşgücü tutarını aşağıdaki hesaplama ile sisteme hesaplatılabilir,

Çekigücü çalışma saati (**tekrar silinmesi şartı ile**) = (10 saat (birinci sulama)) + (8 saat (ikinci sulama)) + (7 saat (üçüncü sulama))

=25 saat /10 da = 2,5 saat/da

3,00	50,00	7,50	37,50	2,5		İlaçlama ▾
------	-------	------	-------	-----	--	------------

Kiralama yolu ile üretim yapan üretici,

1. İlaçlama uygulamasını 10 Mayıs'ta toplam 3 kişi ile 10 da'lık arazide 10 saat 150 TL ödeme yaparak işlem yapılmıştır.
2. İlaçlama uygulamasını 25 Mayıs'ta toplam 3 kişi ile 10 da'lık arazide 8 saat 130 TL ödeme yaparak işlem yapılmıştır
3. İlaçlama uygulamasını 10 Haziran'da toplam 3 kişi ile 10 da'lık arazide 7 saat 110 TL ödeme yaparak işlem yapılmıştır.

Bu durumda sisteme hangi veriler girilecek? (İlaçlama işlemi için toplam 150 TL'lik aynı ilaç kullanılmıştır ve yörede ilaçlama için yevmiye 50 TL/gün'dür.)

İlaçlama işlemlerinin İşgücü ve Çekigücü saat ve tutar hesabı;

İşgücü Adeti = 3 Adet

İlaçlama yevmiyesi = 50 TL/gün

İşgücü çalışma saati = (10 saat (birinci İlaçlama)) +(8 saat (ikinci ilaçlama)) + (7 saat (üçüncü İlaçlama)) / (işlem Sayısı) X (İşgücü Adedi)

=25 saat /10 da X 3 (İşgücü Adedi)= 7,5 saat/da

İşgücü Tutarı = 50 (Yevmiye) / 10 (Çalışma Saati) X 7,5 (İşgücü Çalışma Saati)

= 37,5 TL

Toplam Tutar = (150 TL (birinci sulama)) +(125 TL (ikinci sulama)) + (100 TL (üçüncü sulama))

= 375 TL / 10 da = 37,5 TL/da

B04	İlaçlama	10.05.2014	10.06.2014	3,00	50,00	7,50	37,50			37,50
-----	----------	------------	------------	------	-------	------	-------	--	--	-------

Kullanıcı için hesaplamalarda kolaylık sağlaması adına;

İşgücü süresi ve İşgücü tutarını aşağıdaki hesaplama ile sisteme hesaplatılabilir,

Çekigücü çalışma saati (tekrar silinmesi şartı ile) = (10 saat (birinci sulama)) +(8 saat (ikinci sulama)) + (7 saat (üçüncü sulama))

=25 saat /10 da = 2,5 saat/da

B04	İlaçlama	10.05.2014	10.06.2014	3,00	50,00	7,50	37,50	2,5		37,50
-----	----------	------------	------------	------	-------	------	-------	-----	--	-------

Yukarıdaki örneklerde sarı ile işaretlenmiş hesap sonuçları sırası ile girilerek, masraf unsurunda veri giriş işlemi tamamlanmış olur. Mavi ile işaretlenmiş hesaplamalar veri girmede kolaylık yaratması adına çekigücü bölümüne yazıldığında İşgücü saati ve tutarı otomatik olarak hesaplanmış olacak ve hesaplatma işleminden sonra çekigücü bölümüne yazılan değer silinmelidir.

Soru, öneri, katkı ve her türlü sistemle ilgili düşünceleriniz olması halinde aşağıda iletişim bilgileri bulunan sistem yetkililerine iletebilirsiniz.

Sistem Yetkilileri	Telefon	e-mail
Atilla ÇINAR (Genel Sorumlu)	0 312 258 81 50	atilla.cinar@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: Mersin, Manisa, Çanakkale, Nevşehir, Adıyaman, Çorum, Kırşehir, Şanlıurfa, Şırnak, Ardahan, Bartın, Tunceli		
Suna ACARTEPE	0312 258 81 54	suna.acartepe@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: Adana, Amasya, Tekirdağ, Konya, Ankara, Bilecik, Elazığ, Isparta, Bayburt, Zonguldak, Artvin, Bingöl		
Güleddin TALAY	0 312 258 81 51	guleddin.talay@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: Antalya, Afyonkarahisar, Malatya, Karaman, Edirne, Kütahya, Burdur, Siirt, Karabük, Ordu, Uşak, Van		
Bekir TOPCU	0 312 258 81 52	bekir.topcu@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: İzmir, Hatay, Gaziantep, Osmaniye, Eskişehir, Samsun, Kırklareli, Sivas, Aksaray, Trabzon, Erzincan, Rize		
Nazlı ŞİMŞEK	0 312 258 81 56	nazli.simsek@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: Muğla, Kahramanmaraş, Bursa, Kayseri, Kocaeli, Batman, Kastamonu, Düzce, Yalova, Ağrı, Bitlis, Sinop, Sakarya		
G. Nevin GÜLDOĞAN	0 312 258 81 56	nevinguldogan@tarim.gov.tr
Sorumlu Olduğu İller: Aydın, Diyarbakır, Balıkesir, Niğde, İstanbul, Mardin, Yozgat, Kilis, Giresun, Hakkari, Muş, Gümüşhane, Denizli		
Fatma KESTİR OKAY	0 312 258 81 46	fatmaokay1984@gmail.com
Sorumlu Olduğu İller: Tokat, Bolu, Çankırı, Iğdır, Erzurum, Kars, Kırıkkale		

DERECELEME'YE İLİŞKİN NOT:

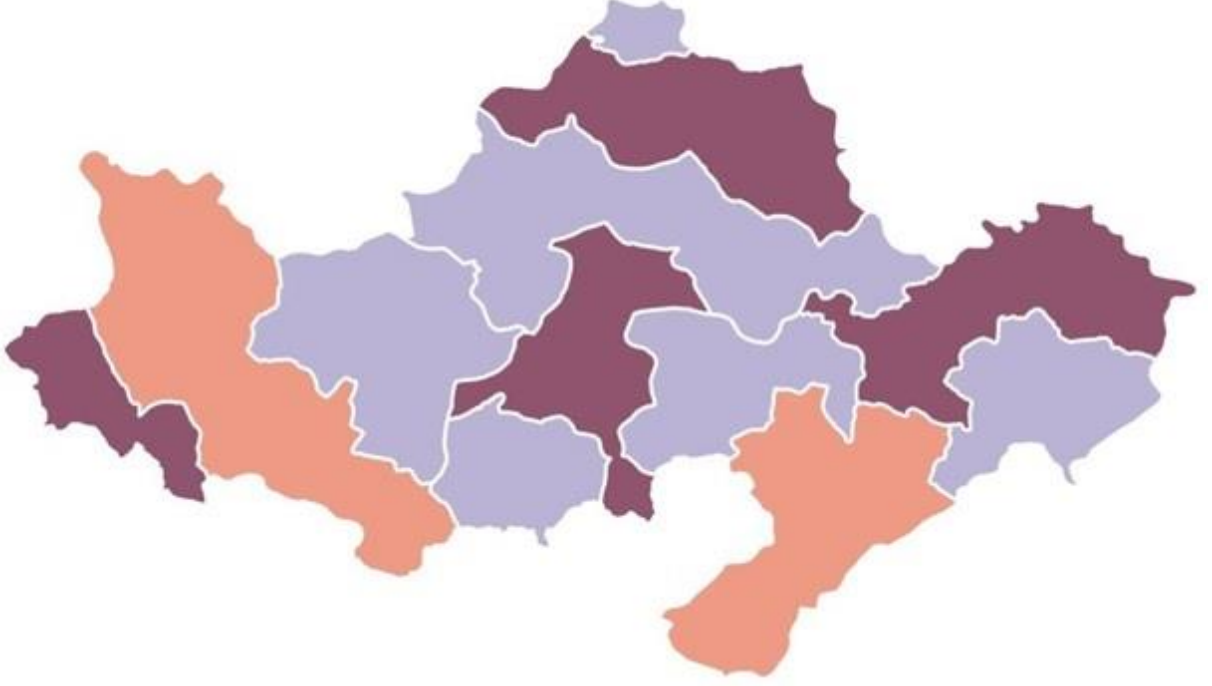
Ülkemizde İl, İlçe, yöre ve bölgeler itibarıyla ürünlerin yetiştiricilik şekilleri farklılık göstermektedir. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün Pazarlama Bilgi Sisteminde kullandığı “Tarım Ürünleri Maliyet Sistemi (TÜMSİS)” İlçe bazında veri girişine olanak sağladığından yetiştiricilik farklılıklarının İlçelerde çalışan personel tarafından ortaya konulması daha sağlıklı ve yapıcı bir yaklaşım olacaktır. Bu bakımdan İlçe’de çalışan ve İlçe tarımının gelişimini yakından tanıyan ve takip eden, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesindeki teknik personel, İlçe’de yetişen ürünlerin yetiştiricilik işlemlerindeki (makine kullanımı, sürüm adedi farklılaşması, ilaç kullanım alışkanlıkları, ürün hasat biçimi ve taşıma alışkanlıkları gibi) uygulama farklılıklarını bilmektedir. Bu bilgi ve deneyime dayalı olarak yaptığı ayrımı, ürünün sulu ya da kuru koşullarda üretiminde yapabildiği gibi aynı ayrımı her iki koşul içinde yapabileceği düşünülmektedir. Örneğin, herhangi bir İlçe’de kuru koşullarda yetiştirilen Buğday ürünü için İlçe’nin genelinde ortalama maliyet yerine, verim, makine kullanımı, ilaç, hasat şekli gibi uygulamaların farklı olduğunu tespit eden teknik personel, nitelik bakımından daha iyi durumda olan yetiştiricilik tarzına 1. Derece tanımlaması yapacak, bunu takip eden ve yetiştiricilik bakımından nispeten 1. Dereceye göre daha kötü durumda olan yetiştiricilik tarzına 2 ve takip eden dereceleri verecektir.

Ankara’nın Polatlı İlçesinde sulu koşullarda Şekerpancarı yetiştiriciliğinde İlçedeki Teknik personel eğer İlçedeki Şekerpancarı tarımının sulu koşullarda 2 farklı şekilde yetiştirildiğini düşünüyorsa, 1. Derece ve 2. Derece olarak ayrımını yapabilecektir. Bu durumda aynı ilçede iki farklı üretim maliyeti çıkacak, farklı verim kabiliyetine, farklı yetiştiricilik tarzına göre üretim maliyetinin de değiştiği ortaya konulacaktır. Çünkü, arazinin verim kabiliyeti farklılaştıkça, kullanılan ekipman adedi değiştikçe, araziden elde edilen ürün verimi de değişecektir (Açıl 1984). Dolayısıyla maliyet masraflarında meydana gelen değişim, maliyeti olumlu yönde etkileyecek (düşüş yönünde), elde edilecek ürün miktarının artması durumunda ise araziden elde edilecek rant (gelir) artacaktır.

Yukarıda sayılan nedenlerden dolayı İl, İlçe, yöre ve bölgede yetiştiricilik tarzında meydana gelebilecek değişimlerin maliyet üzerine olası etkileri ortaya konulmalıdır. Bu ayrımın yapılması yöre ya da bölgede yapılacak lokal araştırmalar yardımıyla olabileceğinden, Bakanlık personeline bu ayrımın yaptırılması kaçınılmaz olmaktadır.

İl ya da İlçede çalışan Teknik personel tarım tipi (kuru ya da sulu) bakımından ayrıma gittiği varsayımıyla, örneğin kuru arazilerin İlçenin Coğrafi olarak yönlerine göre dereceleme yapabilecektir. Bu durumda, kuru tarım yapılan arazide yetiştirilen ürünlerin İlçenin Kuzey, Güney, Doğu ve Batısında farklılaştığında şekildeki gibi bir ayrıma gidebilecektir. Böylece o İlçede kuru tarımı yapılan aynı üründe 3 farklı maliyet hesaplanmasına olanak sağlanacaktır. Şekilde, bir ürün için yetiştiricilik ve verim açısından daha optimal olan alanlar, mor renkle gösterilmiş ve 1. Derece olarak

adlandırılmıştır. Mavi ve kırmızı renkler ise ilçede 1. Derece olarak adlandırılmış alanlara göre nispeten optimal olmayan alanlar olup Mavi (2.) ve Kırmızı renk ise 3. Derece olarak adlandırılmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Herhangi bir ilçedeki derecelendirme örneği